

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 17ης Ιουνίου 1992 *

Στην υπόθεση C-26/91,

η οποία έχει ως αντικείμενο αίτηση του Cour de cassation της Γαλλικής Δημοκρατίας προς το Δικαστήριο, δυνάμει του Πρωτοκόλλου της 3ης Ιουνίου 1971 για την ερμηνεία, από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, της Συμβάσεως της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (JO 1972, L 299, σ. 32), με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Jakob Handte et Cie GmbH

και

Traitements mécano-chimiques des surfaces SA (TMCS),

η έκδοση προδικαστικής απόφασης ως προς την ερμηνεία του άρθρου 5, σημείο 1, της Συμβάσεως της 27ης Σεπτεμβρίου 1968, που αναφέρθηκε πιο πάνω,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους Ο. Due, Πρόεδρο, F. A. Schockweiler, πρόεδρο τμήματος, G. F. Mancini, K. N. Κακούρη, J. C. Moitinho de Almeida, M. Díez de Velasco και M. Zuleeg, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: F. G. Jacobs
γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η εταιρία Jakob Handte et Cie GmbH, εκπροσωπούμενη από τον J. P. Desaché, δικηγόρο Παρισιού,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

— η Κυβέρνηση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας, εκπροσωπούμενη από τον Ch. Böhmer, Ministerialrat του ομοσπονδιακού Υπουργείου Δικαιοσύνης,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον X. Lewis, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας της,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις παρατηρήσεις που ανέπτυξε προφορικά η Επιτροπή κατά τη συνεδρίαση της 25ης Φεβρουαρίου 1992,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 8ης Απριλίου 1992,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

¹ Με απόφαση της 8ης Ιανουαρίου 1991, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 25 Ιανουαρίου 1991, το γαλλικό Cour de cassation υπέβαλε, δυνάμει του Πρωτοκόλλου της 3ης Ιουνίου 1971 για την ερμηνεία, από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, της Συμβάσεως της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (JO 1972, L 299, σ. 32), όπως τροποποιήθηκε με τη Σύμβαση της 9ης Οκτωβρίου 1978 για την προσχώρηση του Βασιλείου της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας (JO L 304, σ. 1, στο εξής: Σύμβαση), προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 5, σημείο 1, της Συμβάσεως.

² Το ερώτημα αυτό ανέκυψε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της εταιρίας Jakob Handte et Cie GmbH, με έδρα το Tuttlingen (Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, στο εξής: Handte Allemagne), και της ανώνυμης εταιρίας Traitements mécano-chimiques des surfaces, με έδρα το Bonneville (Γαλλία, στο εξής: TMCS).

- 3 Από τον διαβιβασθέντα στο Δικαστήριο φάκελο προκύπτει ότι η TMCS αγόρασε το 1984 και το 1985 από την ανώνυμη εταιρία ελβετικού δικαίου Bula et Fils (στο εξής: Bula) δύο μηχανές στιλβώσεως μετάλλων, στις οποίες προσέθεσε ένα σύστημα αναρροφήσεως κατασκευασθέν από τη Handte Allemagne, το οποίο όμως πωλήθηκε και εγκαταστάθηκε από την εταιρία περιορισμένης ευθύνης Handte France, με έδρα το Στρασβούργο (Γαλλία) (στο εξής: Handte France).

- 4 Το 1987, η TMCS ενήγαγε τις εταιρίες Bula, Handte Allemagne και Handte France ενώπιον του tribunal de grande instance της Bonneville (Γαλλία), ζητώντας αποκατάσταση της ζημίας που προέκυψε από το γεγονός ότι οι κατασκευασθείσες και πωληθείσες εγκαταστάσεις δεν ήταν σύμφωνες με τους υγειονομικούς κανόνες και τους κανόνες για την ασφάλεια στην εργασία και από το γεγονός ότι ήταν ακατάλληλες για τη χρήση για την οποία προορίζονταν.

- 5 Με απόφαση της 4ης Μαΐου 1988, το εν λόγω δικαστήριο κηρύχθηκε αναρμόδιο ratione loci να επιληφθεί της αγωγής που ασκήθηκε κατά της Bula· αντιθέτως, έκρινε ότι ήταν αρμόδιο βάσει του άρθρου 5, σημείο 1, της Συμβάσεως να αποφανθεί επί της αγωγής κατά της Handte Allemagne και της Handte France.

- 6 Με απόφαση της 20ής Μαρτίου 1989, το cour d' appel του Chambéry (Γαλλία) απέρριψε την ασκηθείσα από τη Handte Allemagne έφεση, για τον λόγο ότι η ασκηθείσα από την TMCS αγωγή κατά της εταιρίας αυτής αποτελεί αγωγή αποζημιώσεως λόγω ευθύνης του κατασκευαστή για ουσιώδη ελαττώματα του πωληθέντος πράγματος και για τον λόγο ότι η ευθεία κατά του κατασκευαστή αγωγή του μεταγοραστή του πράγματος είναι αγωγή εκ συμβάσεως τόσο εξ επόμεως γαλλικού δικαίου όσο και εξ επόμεως Συμβάσεως και, επομένως, το πρώτο δικαστήριο ορθώς κηρύχθηκε αρμόδιο ως δικαιοδοτική αρχή του τόπου στον οποίο έπρεπε να εκπληρωθεί η παροχή, κατ' εφαρμογή του άρθρου 5, σημείο 1, της Συμβάσεως.

- 7 Κρίνοντας ότι το άρθρο 5, σημείο 1, της Συμβάσεως δεν ήταν εφαρμοστέο στο πλαίσιο διαδοχικών συμβάσεων, η Handte Allemagne άσκησε αναίρεση κατά της αποφάσεως αυτής του cour d' appel του Chambéry.

- 8 Εκτιμώντας ότι στο πλαίσιο της διαφοράς ανέκυπτε ζήτημα ερμηνείας της Συμβάσεως, το γαλλικό Cour de cassation αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία έως ότου το Δικαστήριο αποφανθεί επί του ακολούθου προδικαστικού ερωτήματος:

« Είναι εφαρμοστέο το άρθρο 5, σημείο 1, της Συμβάσεως, το οποίο προβλέπει κανόνα ειδικής δωσιδικίας ως προς διαφορές εκ συμβάσεως, στη διαφορά μεταξύ του μεταγοραστή πράγματος και του κατασκευαστή, ο οποίος δεν είναι ο πωλητής, λόγω των ελαττωμάτων του πράγματος ή της ακαταλληλότητας αυτού για τη χρήση για την οποία προορίζεται; »

- 9 Στην έκθεση ακροατηρίου αναπτύσσονται διεξοδικώς τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς της κύριας δίκης, η εξέλιξη της διαδικασίας, καθώς και οι γραπτές παρατηρήσεις που κατατέθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου. Τα στοιχεία αυτά της δικογραφίας δεν επαναλαμβάνονται κατωτέρω παρά μόνον καθόσον απαιτείται για τη συλλογιστική του Δικαστηρίου.
- 10 Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο υποβληθέν από το εθνικό δικαστήριο ερώτημα, πρέπει να υπομνηστεί καταρχάς ότι, κατά πάγια νομολογία (βλ. απόφαση της 22ας Μαρτίου 1983, 34/82, Peters, Συλλογή 1983, σ. 987, σκέψεις 9 και 10, και απόφαση της 8ης Μαρτίου 1988, 9/87, Arcado, Συλλογή 1988, σ. 1539, σκέψεις 10 και 11), η έννοια της « διαφοράς εκ συμβάσεως », κατά το άρθρο 5, σημείο 1, της Συμβάσεως, πρέπει να ερμηνευεται αυτοτελώς, με αναφορά κυρίως στο σύστημα και τους σκοπούς της εν λόγω Συμβάσεως, προκειμένου να διασφαλίζεται η ομοιόμορφη εφαρμογή αυτής εντός όλων των συμβαλλομένων κρατών· η έννοια αυτή δεν μπορεί, επομένως, να εκλαμβάνεται ως παραπέμπουσα στον νομικό χαρακτηρισμό που ο εφαρμοστέος εθνικός νόμος δίνει στην έννομη σχέση για την οποία πρόκειται ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου.
- 11 Πρέπει εν συνεχεία να αναφερθεί ότι μεταξύ των επιδιωκομένων από τη Σύμβαση σκοπών περιλαμβάνεται, κατά το γράμμα του προοιμίου της, ο σκοπός της « ενισχύσεως στην Κοινότητα της έννομης προστασίας των εγκατεστημένων σε αυτή προσώπων ».
- 12 Ως προς αυτό, η έκθεση εμπειρογνομόνων, η οποία συντάχθηκε με την ευκαιρία της επεξεργασίας της Συμβάσεως (JO 1979, C 59, σ. 1), υπογραμμίζει ότι

« η Σύμβαση, καθιερώνοντας κοινούς κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας, έχει ως σκοπό να διασφαλίσει, (...) στον τομέα που καλείται να ρυθμίσει, μια πραγματική έννομη τάξη από την οποία πρέπει να προκύπτει η μεγαλύτερη δυνατή ασφάλεια. Με αυτό το πνεύμα, η κωδικοποίηση των κανόνων διεθνούς δικαιοδοσίας που περιλαμβάνονται στον τίτλο II καθορίζει ποιος είναι, λαμβανομένων υπόψη όλων των παρόντων συμφερόντων, ο καταλληλότερος από εδαφικής απόψεως δικαστής για να επιληφθεί μιας διαφοράς ».

- 13 Ο σκοπός αυτός της Συμβάσεως επιτυγχάνεται με το να προβλέπεται σ' αυτήν ορισμένος αριθμός κανόνων διεθνούς δικαιοδοσίας που καθορίζουν σε ποιες περιπτώσεις, περιοριστικώς απαριθμούμενες στα τμήματα 2 έως 6 του τίτλου II της Συμβάσεως, ο εναγόμενος, κατοικών ή εγκατεστημένος στο έδαφος συμβαλλομένου κράτους, μπορεί, οσάκις πρόκειται για ειδικό κανόνα διεθνούς δικαιοδοσίας, ή οφείλει, στην περίπτωση κανόνα αποκλειστικής δικαιοδοσίας ή παρεκτάσεως διεθνούς δικαιοδοσίας, να εναχθεί ενώπιον δικαστηρίου άλλου συμβαλλομένου κράτους.
- 14 Οι ειδικοί ή αποκλειστικοί κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας και οι σχετικοί με την παρέκταση διεθνούς δικαιοδοσίας κανόνες αποκλίνουν με τον τρόπο αυτό από τη γενική αρχή, η οποία διατυπώνεται στο άρθρο 2, πρώτο εδάφιο, της Συμβάσεως, της δικαιοδοσίας των δικαστηρίων του συμβαλλομένου κράτους στο έδαφος του οποίου ο εναγόμενος έχει την κατοικία του. Ο χαρακτήρας γενικής αρχής, τον οποίο έχει ο εν λόγω κανόνας περί διεθνούς δικαιοδοσίας, εξηγείται από το γεγονός ότι ο κανόνας αυτός καθιστά δυνατό στον εναγόμενο να αμύνεται, καταρχήν, ευκολότερα. Συνεπώς, οι εισάγοντες εξαίρεση από τη γενική αυτή αρχή κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας δεν είναι δυνατό να οδηγήσουν σε ερμηνεία βαιίνουσα πέραν των προβλεπομένων από τη Σύμβαση περιπτώσεων.
- 15 Επομένως, η έννοια της « διαφοράς εκ συμβάσεως », κατά το άρθρο 5, σημείο 1, της Συμβάσεως, δεν μπορεί να νοηθεί ως αφορώσα μια κατάσταση στην οποία δεν υφίσταται καμία ελευθέρως αναληφθείσα από ένα συμβαλλόμενο δέσμευση έναντι ενός άλλου συμβαλλομένου.
- 16 Προκειμένου για την αγωγή που ο μεταγοραστής εμπορεύματος αγορασθέντος από ενδιάμεσο πωλητή ασκεί κατά του κατασκευαστή για να επιτύχει την αποκατάσταση της ζημίας που απορρέει από το ότι το πράγμα δεν ανταποκρίνεται στα συμφωνή-

θέντα, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι δεν υφίσταται κανένας συμβατικός δεσμός μεταξύ του μεταγοραστή και του κατασκευαστή, δεδομένου ότι αυτός δεν έχει αναλάβει καμία υποχρέωση συμβατικής φύσεως έναντι του μεταγοραστή.

- 17 Επιπλέον, και ιδίως στην περίπτωση διαδοχικών διεθνών συμβάσεων, οι συμβατικές υποχρεώσεις των μερών μπορούν να ποικίλλουν από σύμβαση σε σύμβαση, οπότε τα εκ της σύμβασεως δικαιώματα που ο μεταγοραστής μπορεί να επικαλεστεί έναντι του αμέσου πωλητή του δεν είναι κατ' ανάγκη τα ίδια με αυτά που ο πρώτος αγοραστής είχε έναντι του κατασκευαστή στο πλαίσιο της σχέσεώς τους.
- 18 Εξάλλου, ο σκοπός της έννομης προστασίας των εγκατεστημένων στην Κοινότητα προσώπων, που η Σύμβαση επιδιώκει, μεταξύ άλλων, να πραγματοποιήσει, απαιτεί όπως οι κανόνες διεθνούς δικαιοδοσίας που αποκλίνουν από τη γενική αρχή της Σύμβασεως αυτής ερμηνεύονται κατά τρόπο που να καθίσταται δυνατό στον κατά τη φυσιολογική πορεία των πραγμάτων ενήμερο εναγόμενο να προβλέψει ορθώς ενώπιον ποιου δικαστηρίου, εκτός αυτού του κράτους της κατοικίας του, θα μπορούσε να εναχθεί.
- 19 Διαπιστώνεται ότι, σε περίπτωση όπως αυτή την οποία αφορά εν προκειμένω η κύρια δίκη, η εφαρμογή του ειδικού κανόνα διεθνούς δικαιοδοσίας, που προβλέπεται στο άρθρο 5, σημείο 1, της Σύμβασεως, στη διαφορά μεταξύ του μεταγοραστή ενός προϊόντος και του κατασκευαστή δεν μπορεί να προβλεφθεί από τον τελευταίο αυτόν και, επομένως, είναι ασυμβίβαστη προς την αρχή της ασφάλειας δικαίου.
- 20 Πράγματι, πέραν του γεγονότος ότι ο κατασκευαστής δεν έχει καμία συμβατική σχέση με τον μεταγοραστή και δεν αναλαμβάνει καμία υποχρέωση συμβατικής φύσεως έναντι του εν λόγω αγοραστή, του οποίου θεμιτώς μπορεί να αγνοεί την ταυτότητα και την κατοικία, φαίνεται ότι η μεγάλη πλειοψηφία των συμβαλλομένων κρατών θεωρεί την ευθύνη του κατασκευαστή έναντι του μεταγοραστή, λόγω ελαττωμάτων του πωληθέντος πράγματος, ως μη έχουσα συμβατικό χαρακτήρα.

- 21 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι στο υποβληθέν από το εθνικό δικαστήριο ερώτημα πρέπει να δοθεί ως απάντηση ότι το άρθρο 5, σημείο 1, της Συμβάσεως πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν έχει εφαρμογή σε διαφορά μεταξύ του μεταγοραστή πράγματος και του κατασκευαστή, ο οποίος δεν είναι ο πωλητής, λόγω των ελαττωμάτων του πράγματος ή της ακαταλληλότητας αυτού για τη χρήση για την οποία προορίζεται.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 22 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Κυβέρνηση της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σε αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με απόφαση της 8ης Ιανουαρίου 1991 το γαλλικό Cour de cassation αποφαινεται:

Το άρθρο 5, σημείο 1, της Συμβάσεως της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν έχει εφαρμογή σε διαφορά μεταξύ του μεταγοραστή πράγματος και του κατασκευαστή, ο οποίος δεν είναι ο πωλητής, λόγω των ελαττωμάτων του πράγματος ή της ακαταλληλότητας αυτού για τη χρήση για την οποία προορίζεται.

Due

Schockweiler

Mancini

Κακούρης

Moitinho de Almeida

Díez de Velasco

Zuleeg

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 17 Ιουνίου 1992.

Ο Γραμματέας
J.-G. Giraud

Ο Πρόεδρος
O. Due